

HAC YOLCULUĞUNDA VE HAC ESNASINDA NASIL DAVRANALIM?

DR. MEHMET BULUT

Diyanet İşleri Başkanlığı APK Uzmanı

Hac, İslam'ın beş şartından biridir. Dinimizin mühim bir farzasıdır.

Her ibadette olduğu gibi hac ibadetini yerine getirirken de, bilgi, âdabına riayet, sıhhat, maddi imkân olması şarttır. Bunlardan bilgi, âdâb ve sıhhat üzerinde kısaca duralım.

Bilgi: Burada kastedilen, ibadet için gerekli olan dinî bilgilerdir. Ulviyet ve kudsiyeti, ecir ve mükâfatı çok yüksek olan hac farzasının gereği gibi yerine getirilebilmesi için gerekli bilgilerle mücehhez olmak zaruridir. Hac ibadetini yerine getirecek mü'minler, bu ibadetle ilgili bilgileri edinmelidirler. Ülkemizde, camilerde genelde bütün cemaate din görevlilerince hac konusunda vaaz ve hutbelerle bilgi verildiği gibi, özel olarak hacı adaylarına konferans ve seminerler de düzenlenmektedir. Ayrıca hac menasikini anlatan kitap ve broşürler Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından bütün hacı namzedlerine dağıtılmaktadır. Her hacı adayı, düzenlenen toplantılara iştirak etmeli ve eline verilen rehber kitap ve broşürleri dikkatle okumalı, gerekli bilgileri öğrenmelidir. Hac organizasyonundaki rehber din görevlileri de, bu konuda hacı adaylarına yardımcı olmaktadır.

Âdâb; Hacı adayı, hac yolculuğunda ve hac esnasında gerekli âdâb-ı muaşeret ve ahlakî kurallara uymalıdır.

Dünyanın değişik yerlerinden gelen hacı adaylarının durumları birbirinden farklıdır. Memleketleri, iklimleri, görgüleri, kültürleri, gelenekleri, ilim ve ahlâk düzeyleri başka başkadır. Böyle farklı özellik arzeden büyük bir insan kitlesi, belli bir zaman içinde kutsal topraklarda hac görevini yerine getireceklerdir. Dolayısıyla hacı adayları bazı esaslara, kurallara uymak zorundadırlar. Bu zorunluluk hem dinî, hem sıhhi, hem de medeni gereklerden doğmaktadır.

Hac ile ilgili âdâb-ı muaşeret arasında şu noktalar önemlidir:

*Her hacı adayı ve daha geniş anlamda her müslüman, dinimizin emirlerine riayet etmeli, haramlardan sakınmalıdır.

*Hacca gidecekler, önce nereye gittiklerini, ne yapacaklarını düşünerek ruhen ve fikren bir hazırlık içinde olmalıdırlar.

*Hac menasikinin yerine getirilişi sırasında, ziyaret ve ikametlerde, konaklamalarda ve intikallerde organizasyonda görevli yetkililerin ve rehber din görevlilerinin tenbih ve ikazlarına uyulmalıdır.

*Hac menasikinin yerine getirildiği yerler istisnasız müslümanlarla doludur. Bu gerçek unutulmayarak selamlaşmaya, kardeşçe muameleye, tanışmaya ve yardımlaşmaya özen gösterilmelidir. Bu şekilde hareket, karşılıklı sevgi ve kardeşlik duygularını pekiştirecektir. İslâm'ın öngördüğü tesanüt ve birlik bu yolla sağlanabilecektir.

*Karşılaştığı, birlikte olduğu mü'minlere kibar, nazik, halim ve selim davranmalı; kaba ve haşin davranışlardan uzak olmalıdır. Uygunsuz bir hal gördüğünde usulünce, kırmadan ve gücendirmeden ikaz etmeli, kusur ve ayıpları örtücü olmalıdır. Yanındakilerini rahatsız etmekten sürekli kaçınmalıdır.

*İzdiham olan yerlerde sabırlı davranmalıdır. Hacer-i Esved, Makamı İbrahim, Zemzem Kuyusu, Safa ve Merve, Arafat, Müzdelife ve Mina yolları, Cemerat (Şeytan taşlama yerleri), Mescid-i Nebevi'de Mihrab-ı Nebi gibi mahallerde azami ölçüde sabırlı ve başkalarına Saygılı bulunmalıdır. Buralarda diğer insanlara sabır ve hürmet göstermenin, başkalarını incitmemenin büyük bir ecir ve sevaba vesile olacağını unutmamalıdır.

*Umumi hela ve abdest alma yerlerinde temizliğe son derece dikkat etmelidir. Bu gibi ortamlarda edepli ve hayalî olmaya azami itina göstermelidir.

*Hacı namzedleri ve hacılar, mukaddes topraklarda kısıtlı zamanlarını çarşıda, pazarda heba etmemelidirler. Alışveriş yaparken de, mensubu olduğu ülke ve milletin şeref ve itibarını zedeleyecek hal ve tavırlardan son derece sakınmalıdırlar.

*Özellikle o beldeler için ayrı bir önemi olan temel ihtiyaç maddelerini (su gibi) israf etmemelidir. Bina, araç-gereç ve her türlü eşyayı güzelce kullanmalıdır.

*Gidiş-gelişe ayrılan yollar kapatılmamalı, köprü altları ve oturma yerleri kirletilmemelidir.

*Siyasi yürüyüş ve miting gibi kargaşaya meydan verebilecek, fitne ve anarşiye sebep olabilecek oluşumlara itibar edilmemelidir. Hacıların büyük çoğunluğu ibadet neşvesi içinde iken, diğerlerinin bu neşveyi bozmaya hakları olmamalıdır. Yapılan gösterilerin muhataplarının o ülkede olmadıkları da unutulmamalıdır.

Sağlık; Hac yolculuğunun ve hac ibadetinin yerine getirilmesi için kişinin sıhhi durumu çok önemlidir. Hacı adayı, hac yolculuğuna çıkmadan, hatta hac için müracaat etmeden önce sağlık kontrolünden geçmeli; yolculuk öncesinde ve yolculuk esnasında sağlık konusunda yapılan tembih ve ikazlara riayet etmelidir. Bu cümleden olarak:

*Temizliğe son derece dikkat etmelidir.

*Yeme ve içmesine, yiyip içtiği gıdaların sağlıklı olmasına itina göstermelidir.

*Giyimde iklim şartlarına uymalı; güneş ışınlarından kendini korumalıdır.

*Sağlığa zararlı ve kirli ortamlardan uzak durmalıdır.

*Hastalanması halinde görevlilere ve sağlık kurumlarına başvurmalıdır.

*Umumi mahallerin temiz tutulmasına gayret göstermelidir.

* * *

Hac ibadeti, feragat ve fedakârlık isteyen, zahmetli, bedenî ve malî bir ibadettir. Böyle olunca hac mıntıklarında nasıl davranacağı ile ilgili önceden ciddi olarak hazırlanmalıdır. Bu yolculuk için özel bir eğitim öğretimden geçmelidir. Bu cümleden olarak hac organizasyonunca hacdan önce eğitim amacıyla yapılan seminer ve kurslara hacı adayı mutlaka iştirak etmeli, verilen bilgileri dikkatli bir şekilde kavramaya çalışmalıdır. Hem hac menasiki, hem de beşeri münasebetler konusunda verilecek bilgileri iyice hazmetmelidir.

Hac Sonrası: Hac farızasını eda eden müslüman:

*Kur'an ve Sünnet 'in ışığında davranışlara yeni bir yön vermeli;

*Bütün varlıklara daha şefkatli, daha merhametli bir muamele ile yönelmeli;

*Daima hayırlı bir fert, kâmil bir insan olarak kalmalı, bu vasıflara uygun davranışlar içinde bulunmalı,-

*Cenab-ı Hakk'ı teşbih ve O'nu hamd ü sena ve şükürle, kulluk görevini aksatmadan mesleğinde, işinde daha doğru, daha çalışkan bir şekilde hayatını sürdürmeli ve yüce Allah'tan sürekli olarak hem kendisi hem de bütün din kardeşleri için dünya ve ahiret saadeti dilemelidir.